

Contact blad

Op naar het
nieuwe jaar

Colofon

Het *Contactblad* is een uitgave van Johanniter Nederland. Het tijdschrift wordt verspreid onder alle vrijwilligers en andere betrokkenen van Johanniter Nederland. Het *Contactblad* verschijnt drie keer per jaar.

Redactie

Fleur de Beaufort, Joke Bos-Sinoo,
Katinka Kersting, David van Lennep

Bijdragen

Iedereen is van harte uitgenodigd mee te denken over interessante of zinvolle artikelen in het tijdschrift. We verzoeken u echter niet zomaar kopij in te zenden, maar vooraf even contact op te nemen met de redactie.

Contact

Voor alle zaken betreffende de inhoud van het tijdschrift kunt u contact opnemen met Katinka Kersting.

T 070 – 364 9920

E kersting@johanniter.nl

Fotografie

Johannes Hospitium Vleuten,
diverse vrijwilligers

Vormgeving

www.makingwaves.nl

Druk

De Hoop Grafisch Centrum, Dordrecht

Johanniter Nederland

Lange Voorhout 48, 2514 EG Den Haag

T 070 – 364 9920

F 070 – 356 1137

E info@johanniter.nl

W www.johanniter.nl

Bankrekening: NL38 ABNA 025838147

Johanniter Nederland biedt hulp en zorg aan mensen die door ziekte, een handicap, ouderdom of sociale omstandigheden in een afhankelijk positie verkeren. Duizenden vrijwilligers, verspreid door Nederland, zetten zich hiervoor in. Zij zijn actief in zorgcentra, inloophuizen, hospitia en bij onze vakantieactiviteiten. Ons doel is mensen plezier te geven en leed te verzachten.

Van de redactie

In het redactioneel van december 2015 noemde ik de aanslagen in Parijs, die toen net achter ons lagen en de wereld hadden geschokt. Het is pas een jaar geleden, maar toch allang geen nieuws meer. Vorig najaar waren we vooral bezig met de vluchtelingencrisis, dit najaar ging de aandacht uit naar de verkiezingen in Amerika. Ontwikkelingen gaan snel. Wat gisteren ondenkbaar was, is vandaag alweer gewoon.

Sommige ontwikkelingen zijn gewenst, andere worden gevreesd. Maar vernieuwing en verandering kun je niet tegenhouden. En elke verandering op een bepaald gebied, zet ook weer andere ontwikkelingen in gang. Zo leest u in dit nummer over de Johanniter Academie. Een prachtig initiatief dat zijn oorsprong vindt in de veranderingen in de zorg.

We moeten meebewegen. Maar misschien niet altijd en overal. Zelf breng ik de kerstdagen jaar in jaar uit op dezelfde manier door. Met dezelfde familieleden, in hetzelfde huis, met dezelfde gebruiken en hetzelfde dagenlange gestress in de keuken, terwijl we toch ieder jaar precies hetzelfde klaarmaken. Een hoop gedoe voor veel voorspelbaarheid. Bovendien is de familie zo uitgedijd dat we eigenlijk niet meer op een normale manier met z'n allen in dat huis kunnen verblijven. Toch doen we het elk jaar weer. Zelfs voor de tieners is het ondenkbaar om de kerstdagen op een andere manier door te brengen, terwijl er niet eens wifi of een televisie in het huis is.

Kennelijk hechten we aan het oude en vertrouwde. Waarom zou iemand anders 45 keer als vrijwilliger met een Johanniter vakantie week meegaan, zoals u in dit *Contactblad* kunt lezen? Ook oude spullen hoeven lang niet altijd vervangen worden door nieuwe; lees het artikel over het Repair Café. Voor sommige mensen komen er niet zoveel nieuwe gebeurtenissen meer bij, omdat ze zich in de laatste fase van hun leven bevinden. Hoe geef je dat vorm? In het artikel over het hospitium in Vleuten wordt hier uitgebreid op ingegaan.

Oud en nieuw. Het ene is niet beter, niet waardevoller dan het andere. Beide zijn nodig, beide verdienen aandacht en ruimte. De kunst is de balans te vinden. Misschien iets om bij stil te staan als de klok op 31 december twaalf uur slaat.

Wij wensen u mooie feestdagen toe!

KATINKA KERSTING

Inhoudsopgave

Geslaagde vrijwilligersdag

Op zaterdag 29 oktober stonden de deuren van de Kloosterkerk in Den Haag open voor Johanniter vrijwilligers. Vanaf half twaalf stroomden mensen uit het hele land binnen. Na een uitgebreid lunchbuffet startte een programma dat ruimte bood aan verdieping én vermaak.

Johannes Hospitium Vleuten viert jubileum

Liefdevolle topzorg in de laatste levensfase. Dat is het motto van het Johannes Hospitium in Vleuten. Zoals uit de naam naar voren komt, hebben de Johanniters een bijzondere band met dit hospitium. De Johanniter Orde is betrokken geweest bij de oprichting en is ook nu nog bestuurlijk vertegenwoordigd. Vanwege deze band én omdat in 2016 het hospitium 25 jaar bestaat, willen we graag stilstaan bij het 'wat, waarom en met wie' van deze bijzondere plek.

De praktijk...

In vorige edities van het *Contactblad* informeerden we u onder andere waar u op moet letten als u met een rolstoelgebruiker op stap gaat en meer specifiek hoe u samen met een rolstoelgebruiker kunt reizen met het openbaar vervoer. Dit keer kijken we naar de aandachtspunten bij het plannen van een vakantie met een rolstoelgebruiker.

En verder

4 Gluren bij de burens • 6 Johanniter Academie • 7 Nieuwe medewerker
8 Trouwe vrijwilliger neemt afscheid • 9 Ghislaine blikt terug
10 Kerstgedachten • 11 Advent is dromen • 20 Van twee kanten
22 Puzzel • 23 Korte berichten, agenda, spelduitreikingen • 24 In contact met

Deze keer nemen we een kijkje bij het *Repair Café*

➤ Repair Café. Weggoeien, mooi niet!

De aarde is van ons allemaal en iedereen is voor het behoud van een gezonde

leefomgeving verantwoordelijk. Dat zijn we aan ons nageslacht verplicht.

Er zijn, naast wettelijke voorschriften, talrijke initiatieven om ons daarbij te

helpen. Wij kwamen er een op het spoor, weliswaar niet nieuw maar het heeft in

de afgelopen jaren zijn bestaansrecht bewezen.

We gooien veel weg, vaak ook dingen die weliswaar stuk zijn, maar best nog gerepareerd kunnen worden. We kopen makkelijk nieuw, want waar vind je een reparateur en wat gaat dat wel niet kosten? Deze houding draagt niet bij aan duurzaamheid, maar wat dan wel? Die vraag hield ook Martine Postma bezig, en in 2009 organiseerde zij in Amsterdam het eerste Repair Café. Dat werd een groot succes en Martine ging verder, zij richtte de Stichting Repair Café op om anderen hiervoor enthousiast te maken en dat lukte! Sinds 2011 biedt Repair Café International in binnen- en buitenland ondersteuning aan vrijwilligers die dit initiatief willen volgen. Inmiddels zijn er Repair Cafés in 29 landen!

Het doel

Doel van het Repair Café (RC) is om de mensen ervan te overtuigen dat repareren loont, vaak eenvoudiger is dan men denkt en dat daardoor reparatie weer vanzelfsprekend wordt. Zodoende blijft reparatiekennis behouden en wordt er gestreefd naar de fabricage van producten die reparabel zijn. Vooral het behoud en overdragen van kennis is belangrijk, want het zijn nu nog vaak de ouderen die met een gedegen technische achtergrond in staat zijn de repareerklussen te doen. Het aantal jongeren dat daarmee kennis maakte is gering.

Hoe werkt het?

Toegang tot de RC's is gratis. Er staan deskundige vrijwilligers klaar om met daar aanwezige gereedschappen en materialen alle mogelijke reparaties uit te voeren op kleding, meubels, fietsen, speelgoed, elektrische apparaten enz. Er is ook een leestafel met boeken over repareren en klussen.

De bezoeker komt met zijn kapotte spullen en samen met de deskundige gaat hij aan de slag. Wie niets te repareren heeft, kan ook komen. Er is koffie en thee (ook gratis) en een helpend handje is altijd welkom. Op deze manier gaan spullen langer mee, gebruiken we minder grondstoffen en energie voor nieuwe producten, dus minder CO₂-uitstoot. En dat geldt ook voor recycling, want ook daarbij komt CO₂ vrij.

Repair Café Biddinghuizen

'Wij doen geen fietsen en kleding', zegt Lieuwe de Jong. Samen met Melle Klamer nam hij het initiatief voor een plaatselijk RC. 'Hiervoor hebben wij goede voorzieningen in het dorp en wij willen niet concurrerend werken. We draaien eenmaal per maand op de zaterdagmorgen met een ploeg van zo'n tien reparateurs en vier ondersteuners, vier in de leeftijd van 40/50, de rest is 65+. Sinds de start in september 2015 hebben we meer dan 100 eenvoudige reparaties kunnen doen, de tijdrovende namen we nogal eens mee naar huis. We kunnen merken dat de belangstelling toeneemt, als er

meer behoefte is zullen we vaker open gaan. Iedere maand werken we met een thema, was het vorige keer het tuingereedschap, komend café gaan we aan het werk met speelgoed voor Sint.'

Wie regelen het?

Regelmatig komen Melle en Lieuwe bij elkaar om plannen te maken en ervaringen te delen. Zij zijn de regelaars. Daarbij schuift Cor Ruig aan, hij is, noem het maar de vertegenwoordiger van de reparateurs. Hij heeft verstand van elektronica, mechanica, hydraulica en computers. Een welkome aanvulling op het team dus. Onlangs hebben de heren een kijkje genomen in de RC's in Harderwijk en Lelystad om ervaringen uit te wisselen. Zeer zinvol 'want wat kun je veel van elkaar leren.' Het lukt nog steeds om de materialen gratis aan te bieden. Waar andere RC's vaak gekoppeld zijn aan kringloopwinkels en zo makkelijk aan onderdelen en materialen kunnen komen, moeten ze het in Biddinghuizen voornamelijk hebben van sponsors. Door de goede contacten lukt dat nog steeds. Bezoekers kunnen een donatie geven, daarvoor staat een grote bus goed zichtbaar opgesteld. Van de opbrengst betaalt men de koffie en thee en wordt gespaard voor de aanschaf van gereedschap.

Nuttig en gezellig

Het is een leuke ploeg daar in het RC in het Koets-huis te Biddinghuizen, een ruimte in het dorps-huis die zij kosteloos mogen gebruiken. De sfeer is prima en dat wil men graag zo houden, want het is

niet makkelijk om nieuwe vrijwilligers te werven. Tijdens de openingsuren wordt op de accordeon gespeeld, dat verhoogt de gezelligheid en lokt belangstellenden. De bezoekers met hun defecte spullen komen uit alle lagen van de bevolking, het zijn vaak ouderen die alleen zijn en dus een handige partner moeten missen. Deze leeftijdscategorie is opgegroeid met repareren. Voordat vroeger iets werd weggegooid waren er heel wat herstel pogingen gedaan. Zorgvuldig onderhoud was en is voor hen vanzelfsprekend. Cor vertelt: 'Zo kwam laatst een 90-jarige dame haar gereedschap laten slijpen, haar man was overleden en zijn spullen moesten goed onderhouden worden: haar beitels waren nog scherper dan die van ons! Laatst hebben we nog een 70 jaar oud speelgoedendje weer aan de praat gekregen! Onze activiteiten voor het RC hebben ook invloed op ons leven thuis: we gaan zorgvuldiger met onze spullen om en zorgen voor regelmatig onderhoud. Want goed onderhoud verlengt de levensduur. Er komen weinig allochtone bezoekers in het café. Vermoedelijk gaan zij naar handige mensen uit hun eigen kring. We zijn aan het nadenken hoe wij hen meer bij ons project kunnen betrekken, want samen repareren bevordert de integratie.'

Ook aan de slag?

Bent u enthousiast geworden en wilt u zich aanmelden als reparateur bij een RC bij u in de buurt, of wilt u zelf een RC starten (er zijn er op dit moment in Nederland inmiddels 441), dan kunt u info vinden op www.repaircafe.org. Initiatiefneemster Martine heeft haar ervaringen met Repair Café in een boek vastgelegd, vrijwilligers en bezoekers in Nederland en België komen daarin aan het woord, reparaties worden beschreven en bovenal leer je de RC mentaliteit kennen: een positieve houding en denken in oplossingen! Repair Café: goed voor het milieu en voor uw portemonnee. Dat is zeker! ➤

➤ Johanniter Academie

Afgelopen najaar zijn wij gestart met een ondersteuningsprogramma

voor Johanniter groepen: de Johanniter Academie. Alle Johanniter

groepen kunnen hieraan deelnemen.

Johanniter vrijwilligers zijn sinds oudsher een belangrijke aanvulling op de reguliere zorg. Zonder vrijwilligers wordt het bestaan voor mensen die zijn aangewezen op zorg wel heel erg karig. Wij vinden het essentieel dat vrijwilligers hun verrijkende rol in de zorg kunnen blijven vervullen. Door de huidige ontwikkelingen dreigt die unieke rol van vrijwilligers echter in de knel te komen. Met de nieuwe Wmo, het langer thuis wonen van ouderen en een veranderende groep cliënten binnen de instellingen waaraan wij zijn verbonden, worden vrijwilligers geconfronteerd met een veranderende zorgvraag. Ook de grenzen tussen formele en informele zorg zijn aan het verschuiven. Hoe kunnen vrijwilligers zich voegen naar de nieuwe situatie en tegelijkertijd het unieke 'extra' wat vrijwilligerswerk brengt bewaken?

Ondersteuning

Ook de overheid ziet in dat hier een knelpunt zit. Daarom stelt zij gedurende drie jaar subsidie beschikbaar aan veertien landelijke vrijwilligersorganisaties, waaronder Johanniter Nederland. Het doel van deze subsidie is om vrijwilligers te ondersteunen in hun veranderende rol. Johanniter Nederland gebruikt deze subsidie om de Johanniter Academie op te zetten. Met de Johanniter Academie wil Johanniter Nederland lokale ondersteuning aan Johanniter groepen bieden. Het woord 'Academie' moet hierbij niet letterlijk genomen worden. Het is een verzamelnaam voor alle activiteiten die erop gericht zijn vrijwilligers nog beter toe te rusten voor het werk dat zij doen. Dit deden we al in de vorm van bijvoorbeeld trainingen, maar met de Johanniter Academie willen we hier een nieuwe impuls aan geven en gericht afstemmen op de veranderingen in de zorg.

Op maat

Bij de Johanniter Academie zullen de wensen en verwachtingen van de vrijwilligers altijd het uitgangspunt zijn. Omdat Johanniter vrijwilligers werkzaam zijn in uiteenlopende instellingen (verpleeghuis, hospice, ziekenhuis, thuiszorgorganisatie) en ook de organisatie van het vrijwilligerswerk overal verschillende geregeld is, zal per groep bekeken worden wat er nodig is om de vrijwilligers te ondersteunen. Dit kunnen trainingen zijn, maar ook brainstorms, dialogen, het inrichten van een interactieve leeromgeving, het ontwikkelen van een platform om kennis tussen de lokale groepen te delen, een gesprek met de gemeente etc. Het gaat er om dat de vrijwilligers goed en met plezier hun werk kunnen doen en dat de onduidelijkheid over hun rol en taken wordt weggenomen. ➤

➤ Nieuwe medewerker

Om de Johanniter Academie vorm te geven, is een nieuwe medewerker

aangetrokken; Lidwien van der Reep. Hieronder stelt zij zich aan u

voor en vertelt zij meer over de eerste stappen die al genomen zijn.

Sinds half september ben ik werkzaam bij Johanniter Nederland en werk ik aan een geweldig leuke opdracht; de opbouw van de Johanniter Academie. De Johanniter Academie trekt door het land, van instelling naar instelling.

Droomavonden

We beginnen bij elke instelling met het benaderen van het management om te horen hoe een en ander georganiseerd is en of er zaken zijn waar men tegenaan loopt. Vervolgens komen we in contact met de vrijwilligerscoördinator(en) en de vrijwilligers. We organiseren 'droomavonden' waarin de wensen van de vrijwilligers worden geïnventariseerd. Deze wensen zijn het uitgangspunt om de ondersteuning vorm te geven. Daarbij is het wel belangrijk dat de situatie zoals die op dat moment bij de betreffende Johanniter groep is, voor iedereen helder is. Wat zijn nu precies de gevolgen van de veranderingen in de zorg voor de vrijwilligers? Wat betekenen cliënten met een zwaardere indicatie voor de activiteitenbegeleiding, de dagopvang, het voervoer?

Ervaringsdeskundigen

Wij vinden het belangrijk dat vrijwilligers met ons meedenken. Veel vrijwilligers leveren al jarenlang hun bijdrage bij diverse instellingen, de huidige veranderingen zullen ongetwijfeld niet de eerste, maar vast ook niet de laatste zijn die zij zullen meemaken. Zij zijn de ervaringsdeskundigen

bij uitstek. Welke ondersteuning er vervolgens daadwerkelijk geboden wordt, zal per groep verschillen. Dit kan zijn in de vorm van trainingen en competentieontwikkeling, maar ook door hulp bij het organiseren van lokale samenwerking. In elk geval zal de ondersteuning vanuit de Johanniter Academie vraaggericht en op maat zijn.

Eerste groep

De aftrap van de Johanniter Academie was bij de Amaris-groep, waar men al bezig was met het project Informele Zorg, dat naadloos aansluit bij onze doelstellingen. De Johanniter vrijwilligers van Amaris-instelling Theodotion zijn de eersten die het traject doorlopen. De eerste informatiebijeenkomst voor de vrijwilligers van Theodotion was op 2 november. Voor mij, als nieuwe medewerker, was het mooi om te zien dat bij Theodotion het Johanniter-logo bij de entree in de tegels is verwerkt. Er blijkt een historische band met de Johanniters te zijn.

Het land in

Na Theodotion volgen de andere Johanniter groepen. Ik verheug me erop om vele Johanniter vrijwilligers te ontmoeten en hen te ondersteunen bij hun belangrijke werk. Want wij zijn trots op onze vrijwilligers! ➤

LIDWIEN VAN DER REEP

➤ Trouwe vrijwilliger neemt afscheid

Tijdens een Johanniter vakantie week in augustus werd uitgebreid stilgestaan bij het jubileum en het afscheid van Ghislaine van den Hoorn. Maar liefst 45 keer ging zij mee. Meestal als fysiotherapeut.

Ghislaine wist dat het haar laatste vakantie week zou zijn, maar ze wist niet dat er van alles voor haar georganiseerd was. Hoofdleidster Ineke de Jonge vertelt hierover: 'Op de woensdagmiddag hadden we een high tea gepland, waarvoor we allerlei oude bekenden van Ghislaine uit de vakantie weken hadden uitgenodigd. Ook haar man Jan moest natuurlijk van de partij zijn. Dat was nog best lastig, want Ghislaine is degene die bij hun thuis de post en de mail doet. Dus om het een verrassing te houden, hebben we het hem pas kunnen vragen toen hij Ghislaine op zaterdag kwam brengen. Gelukkig kon hij komen!

Het werd een zeer geslaagd verrassingsfeestje voor Ghislaine, maar je merkte dat het ook best emotioneel was. Ze kreeg allerlei leuke cadeau-tjes, waaronder een Johanniterdruf om mee naar Frankrijk te nemen. Later is haar nog een fotoboek van de laatste vakantie week toegestuurd. We zullen haar missen. Als ik aan haar terugdenk, zie ik iemand die lief was voor de gasten en die heel doeltreffend kon optreden, zowel als fysiotherapeut, maar ook als fotograaf. Ze heeft haar 'carriere' bij de vakantie weken op het hoogtepunt afgesloten. Zij mag trots zijn op al die jaren dat zij bijdroeg aan een geslaagde vakantie week! 🍷

45 mooie vakantie weken om op terug te kijken

➤ Ghislaine blikt terug

'In mei 1983 ging ik voor het eerst met een Johanniter vakantie week mee als 'hulp in de huishouding', een functie die nu niet meer bestaat. Ik was toen lid van de MalJoh's, een jongerenvereniging van de Maltezer- en Johanniter Orde.'

'Twee functies bij de Johanniter vakantie weken werden altijd gereserveerd voor leden van deze club. Ik vond het meteen leuk. Het tweede jaar ging ik mee als fysiotherapeut. En als je eenmaal twee keer mee bent geweest, blijf je komen. Je bent besmet met het Johannitervirus of je bent het niet.'

Veranderingen

'Hoewel ik zelf lid ben van de Maltezer Orde, ben ik nooit mee gegaan met de Lourdesreizen die zij organiseren. Ik voelde me prettiger bij de Johanniters. Ik ben dan wel katholiek, maar vanaf het begin was er respect voor mijn geloof. Het strenge protestantse is er bij de vakantie weken ook steeds meer af gegaan, het is oecumenischer geworden. Dat moest ook wel, want er kwamen steeds meer katholieke gasten en vrijwilligers. Ook andere dingen zijn veranderd. Vroeger was het veel formeler en er was een duidelijke scheiding tussen de verzorgende staf en de leidinggevende en organisatorische functies. Die werden destijds met 'meneer' en 'mevrouw' aangesproken. Het kwam niet in je op om deze mensen bij hun voornaam te noemen. Langzamerhand kwam er meer gelijkheid en inmiddels is het ondenkbaar dat vrijwilligers elkaar niet bij de voornaam noemen. De laatste jaren willen zelfs de gasten meer en meer bij hun voornaam genoemd worden. In het begin had ik daar wel een beetje moeite mee, ik ben opgevoed met de norm dat je ouderen met 'u' aanspreekt. Maar in de laatste vakantie week noemde ik eigenlijk alle gasten bij hun voornaam. Het scheelt natuurlijk dat ik zelf ook ouder ben geworden, dus het leeftijdsverschil is minder groot. Toen ik begon was ik 33, gasten hadden de leeftijd van ouders of zelfs grootouders. Je merkt dat de weken evolueren, gewoontes en activiteiten veranderen. Ik heb in fotoboeken van vroeger zitten bladeren. Ontzettend leuk, want dan komen meteen weer herinneringen naar boven.'

Fotografieren

'Bij de vakantie weken was ik ook een tijd lang de vaste fotograaf. Fotografie is de hobby van mij en mijn man Jan, dus ik nam al snel mijn camera mee. Die foto's zijn heel wat gebruikt voor allerlei Johanniter publicaties. Voor de groepsfoto die in elke vakantie week gemaakt wordt, werd een fotograaf ingehuurd, tot door een samenloop van omstandigheden er een keer geen fotograaf was. Toen heeft men mij gevraagd om de groepsfoto te maken. Ik zat zelf in die week, maar ik kon natuurlijk niet voor én achter de camera staan. Dus toen heeft Jan de foto gemaakt. Vervolgens hebben Jan en ik gedurende een flink aantal jaren met zijn tweeën de groepsfoto bij elke vakantie week gemaakt. Toen ik een aantal jaren geleden in Frankrijk ging wonen, hield het op. Ik kon natuurlijk niet voor elke foto naar Nederland reizen. En nu ben ik dus helemaal gestopt met de vakantie weken, 45 keer vond ik een mooi moment hiervoor. Ik voelde dat het zwaarder werd om een week mee te draaien en ik beslis liever zelf wanneer ik er uit stap, dan dat anderen zeggen 'wordt het niet eens tijd'. Bovendien wordt de behoefte om regelmatig naar Nederland te gaan steeds minder. Ik woon in een dorp met 300 inwoners, het eerste stoplicht staat vijftig kilometer bij ons vandaan. Natuurlijk zal ik de vakantie weken wel eens missen, maar de drukte in Nederland mis ik beslist niet.' 🍷

Ghislaine in de begintijd

Afscheid nemen

Ghislaine in 1998; met camera

Tijdens de laatste vakantie week

Ghislaine in 2016; met camera

➤ Kerstgedachten

In deze donkere dagen maken we in ons drukke bestaan graag tijd vrij voor de voorbereidingen op het kerstfeest. We kunnen er niet omheen, waar we ook zijn worden we eraan herinnerd dat de kerstdagen naderen: de winkels zijn feestelijk verlicht, in veel huiskamers wordt een kijkje gegund op de verlichte kerstboom en de supermarkten schreeuwen ons toe dat we onszelf dit jaar vooral moeten verwennen met luxe producten want 'waarom zou u met minder genoegen nemen?'

Tevreden kijken we straks naar onze sfeervol versierde kamer, het zorgvuldig samengestelde kerstdiner waarmee we zeker bij familie en vrienden voor de dag kunnen komen, de feestelijk gedekte tafel met brandende kaarsen, de gezinsleden op z'n 'kerstbest' aangekleed ...

Maar kunnen we ook in volle tevredenheid terugkijken op die andere voorbereidingen voor Kerstmis? Op de afgelopen weken, waarin we aandacht hadden voor mensen voor wie Kerstmis een feest is dat maar liever zo snel mogelijk voorbij moet gaan? Kijken we met tevredenheid terug op het geslaagde kerstdiner waarmee we hen ruim voor de feestdagen al hebben verrast, hebben we een goed gevoel over de gift die we in de kerstpotten van het Leger des Heils deponeerden? Of... ?

Kerstmis. Met een gerust hart sluiten we de gordijnen, letterlijk en figuurlijk, want met die gordijnen willen we deze dagen ook alle narigheid buitensluiten. Kerst is bij uitstek een familiefeest. We nemen de tijd voor elkaar en willen dan niet gestoord worden, even niet nadenken over eenzaamheid, niet denken aan al die mensen die zich buitenstaander voelen omdat er juist deze dagen voor hen geen feestelijkheden zijn, geen bezoek alleen maar een oorverdovende stilte, we willen niet nadenken over...

We luisteren naar het kerstverhaal, dat overbekende verhaal van mensen die langs onbekende wegen zwierven en zich moesten laten registreren. Zij wilden rusten, maar vonden alle deuren gesloten, zij eisten niets maar vroegen alleen maar een droog en veilig plekje, hoe schamel ook, voor hun kindje en henzelf.

Dit kerstverhaal van ruim tweeduizend jaar geleden, het blijft ons tot voorbeeld dienen want het had ook gisteren geschreven kunnen zijn!

Wij wensen u een vredig kerstfeest en een hoopvol 2017! ➤

➤ Advent is dromen

*Advent is dromen
dat Jezus zal komen,
dromen van vrede
voor mensen van heden.
Advent is dromen
Dat Jezus zal komen.*

*En weer in geuren en kleuren verhalen,
wat wij al weten uit oude verhalen:
herders en sterren, een stal en een kind,
omdat het kerstfeest weer begint.*

*Iedere week weer een licht ontsteken,
Vlammen van vuur voor de komende weken.
Tekens van hoop in de duisternis,
Omdat het bijna kerstfeest is.*

HANNA LAM

➤ Geslaagde vrijwilligersdag

Op zaterdag 29 oktober stonden de deuren van de Kloosterkerk in Den Haag open voor Johanniter vrijwilligers. Vanaf half twaalf stroomden mensen uit het hele land binnen. Na een uitgebreid lunchbuffet startte een programma dat ruimte bood aan verdieping én vermaak.

Het motto van deze dag was: 'Samen kom je verder'. Na de opening door voorzitter Aernout van Citters, werd dit motto op prachtige wijze tegen het licht gehouden door Johanniter dominee Rienk Lanooy. In zijn overdenking stelde hij de vraag: wat bedoelen we met 'verder'? Verder dan wat, verder dan waar? Moeten we wel verder? En als we dan verder willen komen, wat is daar allemaal voor nodig? Zijn inspirerende woorden gaven veel stof om verder over na te denken.

Vernieuwend project

Vervolgens was het woord aan Gerard Herbrink. Hij is directeur/bestuurder bij DSV|Verzorgd Leven, een woon-zorg organisatie in Katwijk en Lisse, waar ook Johanniter vrijwilligers actief zijn. In zijn organisatie is hij een vernieuwend project gestart, waar hij met veel passie over vertelde. Bij DSV worden vluchtelingen die in Nederland mogen blijven opgeleid voor een baan in de ouderenzorg terwijl ze ook in de zorginstelling wonen. De vrijwilligers spelen hier

een belangrijke rol bij de integratie in de Nederlandse samenleving. Gerard vertelde over de lange en hobbelige weg die afgelegd moest worden om dit te realiseren. Maar inmiddels zijn alle betrokkenen laaiend enthousiast. Gerard hoopt dat er meer organisaties dit voorbeeld zullen volgen.

Stelling nemen

Vervolgens gingen de vrijwilligers zelf aan de slag. Men ging in groepjes uiteen om het 'stoplichtspel' te doen. Er werd telkens een casus gepresenteerd waarbij het centrale thema 'de verschuivende grenzen tussen vrijwilligerswerk en professionele zorg' was. Vrijwilligers konden door middel van groene, rode en oranje bordjes aangeven of ze het er mee eens, oneens of neutraal waren. Dit leverde zeer interessante discussies op. Hier is men nog lang niet over uitgepraat!

Show time

Daarna was het tijd voor vermaak. Leny van Schaik en Maria Benerink namen het publiek mee in wat zich het best laat omschrijven als een interactieve liedjesshow. Er werd gezongen, veel gelachen, er was ontroering. Katwijkse koren, gospels, kinderliedjes, de Sound of Music, Vera Lynn en vele anderen passeerden de revue, waarbij het publiek in wisselende samenstellingen ook een rol op het podium vervulde. Daarna moest iedereen even op adem komen. Gelukkig werden toen net de hapjes en de drankjes voor de afsluitende borrel neergezet. Een mooie gelegenheid om nog even na te praten. Het was een geslaagde dag, volgend jaar weer! 🍷

➤ Straattaal

Als (groot)-ouder gebeurt het regelmatig dat je niet begrijpt waar (klein)kinderen met elkaar over praten. Jongeren hebben hun eigen taal en die verandert snel. Het uit de jaren zestig stammende 'mieters' voor heel erg leuk heet nu 'cool' en wordt inmiddels alweer vervangen door 'nice', 'wreed' en 'gruwelijk'. Toen de kinderen elkaar vroegen 'ben je op school gedist' had ik geen flauw idee wat zij daarmee bedoelden.

Schrijfster Marjan Berk sprak hierover met haar kleinkinderen en nodigde hen uit om in hun taal haar een brief te schrijven, met het volgende resultaat:

'Oma zet je dit in je tori. Faka? Na de vakantie gaan we weer scorro en dat is nice. Wat wel vet skere is, dat ik vroeg weg moet van osso. Ik pak me bika en, wollah, als het regent dan is het echt fucked up. Kapot koud! Dan maar wakka. Ik heb schijt. Maar als ik m'n bitta's weer zie is alles cool. Heb ze wel gemist op m'n bday. Ze hadden waarschijnlijk geen doekoe. We gingen chappen en tappen. Was helemaal leip. Ik zweer je, dit was echt een spange vakantie. Tantoe goed. Straks zie ik me matties.

Oma, zet je dit in je verhaal? Alles goed? Na de vakantie gaan we weer naar school en dat is leuk. Wat wel heel irritant is dat ik vroeg van huis moet. Ik pak mijn fiets en, man, als het regent dan is het echt vervelend. Heel erg koud! Dan maar lopen. Het boeit me niet. Maar als ik mijn meisjes weer zie is alles goed. Heb ze wel gemist op mijn verjaardag. Ze hadden waarschijnlijk geen geld. We gingen eten en drinken (alcohol). Was heel erg leuk. Ik zweer je, dit was echt een geweldige vakantie. Heel erg goed. Straks zie ik mijn vrienden!

Wilt u hiervan meer weten? Taalkundige Vivien Waszink doet onderzoek naar jongerentaal en zij schreef *Woord! De taal van nederhop*. Volgens recensies is dit boekje informatief en amusant als Sesamstraat.

En ... 'dissen' betekent: beledigen! 🍷

STRAATTAAL
ALS TEGENWICHT
HEBBEN
DE BEJAARDEN
MASSAAL
DE HUISKAMERTAAL
GEÏNTRODUCEERD
Loesje

➤ Johannes Hospitium Vleuten viert jubileum

Liefdevolle topzorg in de laatste levensfase. Dat is het motto van het Johannes Hospitium in Vleuten. Zoals uit de naam naar voren komt, hebben de Johanniters een bijzondere band met dit hospitium. De Johanniter Orde is betrokken geweest bij de oprichting en is ook nu nog bestuurlijk vertegenwoordigd. Vanwege deze band én omdat in 2016 het hospitium 25 jaar bestaat, willen we graag stilstaan bij het 'wat, waarom en met wie' van deze bijzondere plek.

Wat is een hospitium?

Voor de meeste mensen geldt dat zij de laatste fase van hun leven het liefst thuis willen doorbrengen, bij hun dierbaren en in een vertrouwde omgeving. Dat lukt niet altijd: de woonomstandigheden zijn daar niet naar, de nodige zorg ontbreekt of het wordt voor de dierbaren te veel. Dan kan een hospitium of hospice uitkomst bieden. Het biedt een thuis waar optimale palliatieve terminale zorg wordt geboden, gericht op de behoeften van de zieke en op een zo draaglijk en menswaardig levenseinde. Daarnaast krijgen ook de dierbaren, familie en vrienden, aandacht en zorg waar dat gewenst, nodig en mogelijk is. In Vleuten zijn acht

gastenkamers. De opzet is bewust kleinschalig en persoonlijk. Tegelijkertijd wordt er 24 uur per dag hoogwaardige professionele zorg geboden. Het hospitium staat open voor iedereen, ongeacht levensbeschouwing of manier van leven.

Waarom zijn er hospitia?

De Engelse arts, sociaal werker en verpleegster Cicely Saunders (1918 – 2005) wordt gezien als een van de grondleggers van de moderne hospice beweging en palliatieve zorg. Saunders was ervan overtuigd dat het mogelijk moest zijn de laatste dagen van een mensenleven comfortabel en zinvol vorm te geven. In het sterven en de weg daar-naar-toe, kon naar haar mening het hospice een bijdrage leveren aan een goed afscheid van dierbaren en het leven. Twintig jaar lang werkte zij haar idee verder uit en zocht ze naar financiering. Uiteindelijk opende ze in 1967 de deuren van het *St. Christopher's Hospice* in Londen, het eerste hospice ter wereld, puur voor dat doel gebouwd. Begin 21^e eeuw zijn er wereldwijd meer dan 8.000 hospices.

Eind jaren tachtig kwam een van de latere oprichters van het Vleutense hospitium in Engeland in aanraking met het hospice concept. Zoiets bestond in Nederland nog niet en dit was de aanleiding om de mogelijkheden in Nederland te onderzoeken. In 1991 begon een groep mensen in de geest van Cicely, een kleinschalige opvang voor dit doel, in het klooster Spes Nostra met twee bedden en een paar vrijwilligers.

Er was geen financiële ondersteuning en iedereen werkte op vrijwillige basis. Ook hier had men een lange voorbereidingstijd voor de oprichting nodig. Ruim tien jaar was men bezig met tekeningen en plannen voor de bouw van een modern hospitium en het verzamelen van middelen. Uiteindelijk openden zij in 2002 in Vleuten het eerste High Care hospitium in Nederland dat speciaal voor dit doel werd gebouwd, met eigen artsen en verpleegkundigen.

Nu bestaat het Johannes hospitium 25 jaar. Dat wordt gevierd met een groot feest. Daarnaast is er een symposium waarin teruggegrepen wordt op de waarom-vraag. In 25 jaar zijn de ontwikkelingen in de samenleving door gegaan, zijn technische mogelijkheden toegenomen, geldstromen en maatschappelijke opvattingen veranderd. Reden genoeg om je opnieuw de vraag te stellen: waarom bestaan we? Wat voegen we toe? Wat is de kern van hospicezorg?

Wie zijn de mensen?

In een hospitium draait het om de mensen. Zij die er verblijven, hun naasten en daarnaast een breed spectrum aan mensen die er werken, zoals zorgprofessionals, vrijwilligers, bestuurders, therapeuten.

Een van de vrijwilligers is Hilde van Halm. In het dagelijks leven is zij werkzaam als redacteur. Daarom werd aan haar gevraagd mensen uit alle geledingen van de organisatie te interviewen. Deze interviews vormen de basis voor de thema's die in het symposium aan bod komen. Hieronder vindt u enkele fragmenten uit de interviews. Maar eerst laten we Hilde zelf aan het woord.

Hilde van Halm, vrijwilliger

Als kookvrijwilliger vraag je aan de gasten wat ze willen eten, gaat daarvoor boodschappen doen en vervolgens maak je de maaltijd klaar. Ik vind het heel belangrijk dat er aandacht is voor mensen in hun stervensproces. Een ziekenhuis is hiervoor geen geschikte plek. De beweging in het ziekenhuis is gericht op genezing, die is tegengesteld aan de beweging van het overlijden. Vanuit de doelstelling van het ziekenhuis is dat begrijpelijk, maar als het einde voor iemand onvermijdelijk is, dan zorgt dit voor veel narigheid. In het hospitium krijgen mensen de ruimte om te sterven in een mooie, respectvolle omgeving. Daar wil ik graag een steentje aan bijdragen. Het maakt niet uit dat ik dat via snijbonen en gehaktballen doe.

Want de mensen die hier verblijven, zijn nog niet gestorven. Eten hoort erbij, het leven gaat hier door. Familieleden komen en gaan, wij lopen naar de Albert Heijn en komen met volle boodschappen-tassen weer terug. Ook dat is het hospitium.

Aernout van der Does, voorzitter van het bestuur

Ik wens dat we trots blijven op wie we zijn. Op onze identiteit en dat we die koesteren. Ik hoop dat de regelgevers ons voldoende ruimte blijven geven om dat te doen wat het beste is voor onze gasten en hun naasten. Het hospitium is maar een klein spelonkje in het grote gebied van de zorg (ziekenhuizen en verpleeghuizen zijn veel groter), dus we moeten wel op de radar zien te blijven. We hebben onze zaken goed op orde; ik maak me eigenlijk geen zorgen voor de toekomst.

Marieke Ausems, hospitiemarts

Maar wat is dan topzorg? Wat onderscheidt ons van de superlieve, behulpzame buurvrouw? Topzorg staat voor mij voor professionalisering van de palliatieve zorg. Het zien van de zieke mens in alle dimensies: lichamelijk, psychosociaal en existentieel. En op al die dimensies bieden wij professionele begeleiding. We willen precies weten wat er aan de hand is: gaat het om pijn, vermoeidheid, misselijkheid, ingewikkelde levensvragen? Wie of wat is er nodig? Welke expertise moet worden ingezet? En omdat we multidisciplinair werken in het hospitium kunnen we begeleiding op verschillende dimensies inzetten.

Piet van Leeuwen, vertrekkend arts

Ik vind dat we een maatschappelijke plicht hebben om het gedachtengoed van een hospice uit te dragen. Dat doen de vrijwilligers en andere medewerkers ook al door hun ervaringen te delen met mensen in hun eigen omgeving en dat werkt door. In de medische wereld is er veel belangstelling voor palliatieve zorg. Dat is goed maar het heeft ook een schaduwkant, namelijk als het sterven hierdoor gemedicaliseerd raakt: voor ieder symptoom moet er dan een medicamenteuze oplossing worden ingezet en het zicht op het lijden en het sterven wordt vertroebeld door het idee dat er allerlei interventies aan te pas zouden moeten komen.

Sonja Oomkens, familielid

Gisteren was het een jaar geleden dat mijn vader overleed. Ik wilde daar graag in het hospitium even bij stilstaan en dat had ik even zijdelings gemeld toen ik ziekenverzorger Tonnie sprak. Toevallig

was de kamer waar hij gelegen had vrij. Toen ik binnenkwam lag er een roos op bed, 'zijn' stoel stond klaar en de kamer geurde naar de aromatische olie waar mijn vader van hield. Dat vat het eigenlijk in een notendop samen: dát is liefdevolle topzorg. Er wordt met aandacht geluisterd, je voelt je gekend en je krijgt net iets meer dan je had verwacht.

Tonnie Boere, ziekenverzorger

Veel mensen die hier nu komen zijn heel ziek en blijven maar kort. Dat verandert ook de zorg, het wordt complexer. Maar je groeit er in mee. Als mensen al zo heel ziek zijn, is het vaak een zwaar voortraject geweest. De familie is moe, kan murw zijn. En je krijgt ook te maken met scheiding, familieruzies – het is mooi om te zien hoe mensen hier meer tot rust kunnen komen, omdat we de zorg van hen overnemen. We hebben hier eigenlijk maar zelden stress. Het verloop is immers bekend en we zijn zeer toegerust om daarop te anticiperen. Het geeft rust als je weet wat er gaat gebeuren.

Trees Spelbos, verpleegkundige

Hier vond ik weer waarom ik de zorg ben in gegaan. Hier is tijd, hier kan je echt zorgen, mensen begeleiden – zowel de gasten als hun naasten – hier ligt mijn hart. Ik vind het mooiste hier dat ik mee mag lopen in het laatste stuk van iemands leven. Het aller-eerste begin én het eind, dat is het meest kwetsbare. Dat ik dan nabij mag zijn, dat vind ik heel bijzonder.

Jeanne van Eert, kwaliteitsmedewerker

We hebben onlangs een beleidsavond gehad, waarin we elkaar de vraag stelden: Wat is liefdevolle topzorg? We kwamen uit op: betrokkenheid met aandacht voor de persoon, de eigen waarden zien en respecteren in samenhang met onze kennis en kunde. Dat laatste wordt gevoed door opleiding en ervaring, multidisciplinaire samenwerking en zelfkennis. We werken vanuit een holistische mensvisie, waarin het fysieke, het psychische, sociale en het spirituele integraal bekeken, besproken en behandeld worden. En dat alles vanuit gelijkwaardigheid naar gasten en de medewerkers onderling. Natuurlijk zijn er verschillen in verantwoordelijkheden, er zijn mensen die besluiten nemen, maar het is wel gelijkwaardig. ◀

➤ Op vakantie met een rolstoel

In vorige edities van het Contactblad informeerden we u onder andere waar u op moet letten als u met een rolstoelgebruiker op stap gaat en meer specifiek hoe u samen met een rolstoelgebruiker kunt reizen met het openbaar vervoer. Dit keer kijken we naar de aandachtspunten bij het plannen van een vakantie met een rolstoelgebruiker.

Er even tussen uit, dat willen we allemaal wel eens. Sommigen plannen een vakantie ruimschoots van te voren tot in ieder detail, terwijl anderen liever op de bonnefooi vertrekken. Sommigen gaan met georganiseerde reizen mee, terwijl anderen liever zelf de reis en alle activiteiten samenstellen. Voor rolstoelgebruikers is een goede planning voorafgaand aan de reis van groot belang voor een geslaagde vakantie. Maar waar moet vooral op worden gelet om gedurende de reis voor zo min mogelijk verrassingen te worden gesteld?

Aanbod

Bij de Nederlandse Branchevereniging Aangepaste Vakanties (NBAV) zijn diverse organisaties aangesloten die aangepaste vakantiereizen aanbieden,

zowel individueel (met begeleiding) als in groepsverband. De branchevereniging controleert en garandeert de kwaliteit en betrouwbaarheid van de aangeboden reizen. In *De Blauwe Gids.nl* – zowel digitaal als in de vorm van een magazine beschikbaar – wordt het hele aanbod overzichtelijk weergegeven. Daarnaast is het natuurlijk ook heel goed mogelijk zelfstandig reizen te plannen, doch dat vergt een extra goede voorbereiding.

Bestemming onderzoeken

Een groot deel van de voorpret is gelegen in de keuze van een bestemming. Indien de bestemming vastligt is het voor de rolstoelgebruiker van groot belang deze nader te onderzoeken. Is er een accommodatie die voldoende rolstoelvriendelijk is? Op internet is tegenwoordig heel veel te vinden, maar vaak is het toch verstandiger ook telefonisch navraag te doen. U kunt de situatie dan goed toelichten en een medewerker van de accommodatie kan al uw vragen direct beantwoorden. In overleg kunt u kijken of de accommodatie voldoet aan uw specifieke wensen en behoeften. Op dezelfde wijze zullen ook de verschillende activiteiten en bezienswaardigheden op de plaats van bestemming onderzocht moeten worden. Voor gebruikers van een grotere (elektrische) rolstoel is het extra van belang om na te vragen of bijvoorbeeld doorgangen, het invaliden-toilet en de lift ruim genoeg zijn. De aanwezigheid van een rolstoeltoegankelijke lift is geen garantie dat deze voor iedere rolstoel geschikt is.

Hulpmiddelen

Voor de eventuele benodigde hulpmiddelen tijdens de reis kan het soms handiger zijn deze via lokale verhuurbedrijven te regelen en niet alles zelf vanuit huis mee te nemen. Indien u de reis via een reisbureau regelt worden deze zaken veelal voor u geregeld. Reist u zelfstandig, dan biedt het internet uitkomst bij het zoeken naar lokale verhuurbedrijven van hulpmiddelen. Controleer ook in hoeverre de verzekering het gebruik van hulpmiddelen op reis vergoedt.

Medicijnen

Gebruikt u medicijnen, dan is het verstandig in ieder geval een medicijnpaspoort – ook wel Europees Medisch Paspoort – mee te nemen op reis. Hierin worden de werkzame stoffen van de medicijnen die u gebruikt vermeld, zodat vooral alle apothekers duidelijk is welke medicijnen u nodig heeft. Bijvoorbeeld bij verlies van medicijnen is het van belang dat u ter plaatse nieuwe kunt krijgen. Daarnaast is voor reizen naar een Schengenland met medicijnen die onder de Opiumwet vallen een zogenaamde Schengenverklaring nodig. Voor reizen naar landen buiten het Schengenland is een medische verklaring nodig. Deze verklaring is ook afdoende voor het reizen door Schengenland op weg naar uw bestemming. Voor meer informatie heeft het CAK een folder over medicijngebruik op reis beschikbaar.

Vervoer

Voor reizen met een aangepaste auto of bus naar het buitenland is het verstandig de lokale regelgeving rondom het parkeren uit te zoeken. Waar zijn speciale parkeerplaatsen en hoe lang mag met een speciale parkeerkaart worden geparkeerd? Welke aanvullende regels gelden er bijvoorbeeld voor parkeergeld betalen? Reizen met het openbaar is in het vorige *Contactblad* reeds aan de orde geweest. Uiteraard kunnen de mogelijkheden per land wel verschillen. Reist u met het vliegtuig, dan is het goed te weten dat medische bagage, alsmede twee hulpmiddelen, gratis meegenomen mogen worden vanuit Nederland. Daarvoor is wel een doktersverklaring nodig, waarin de medische noodzaak wordt aangetoond. Bovendien is er op veel luchthavens speciale rolstoelbegeleiding die gereserveerd kan worden.

Na de reis

Eenmaal terug kunt u tegenwoordig uw ervaringen veelal op internetfora delen met anderen. Juist voor rolstoelgebruikers kunnen de persoonlijke ervaringen van anderen heel waardevol zijn bij de afweging en keuze voor een bestemming. Niemand kan de faciliteiten immers beter beoordelen dan de rolstoelgebruiker zelf. Natuurlijk past deze laatste tip ook weer bij het begin van dit verhaal: kijk bij het onderzoeken van de potentiële bestemming op internet of u ervaringen van andere rolstoelgebruikers kunt vinden. Een goede reis toegewenst! ➤

In deze rubriek zetten we doorgaans het verhaal van een vrijwilliger naast het verhaal van iemand voor wie deze vrijwilliger zich inzet. Deze keer benaderen we het anders. We laten een echtpaar aan het woord; beiden zijn betrokken bij dezelfde Johanniter groep.

Zanggroep Huis ter Leede

In Huis ter Leede, dat bestaat uit een woon- en zorgcentrum met zorgwoningen in Leerdam, zijn meerdere echtparen actief als vrijwilliger. We bezochten **Henk en Rijna van der Plassche**, die zich met de muzikale activiteiten bezighouden

Liefde voor muziek

Henk is wiskunde- en muziekleraar geweest op een middelbare school en daarnaast was hij druk als trompettist en dirigent van koren en fanfarekorpsen. Inmiddels is hij zes jaar vrijwilliger bij Huis ter Leede als dirigent van het muziekgroepje. Daarnaast dirigeert hij nog andere koren. In het begin was dat goed te combineren omdat er nog een koordirigent was voor het zingen tijdens kerkdiensten met Pasen, Pinksteren en Kerstmis, maar die is op een gegeven moment helaas gestopt. Henk blijft het toch erg graag doen omdat hij merkt dat blijven zingen voor oudere mensen heel goed is. 'Zingende mensen worden niet oud, ze blijven jong van hart', wordt wel gezegd, 'het houdt de mensen bezig en bevordert het contact met elkaar.'

Bezig met het koor

De zanggroep is in de afgelopen jaren wel wat ouder geworden, wat een andere benadering met zich meebrengt. Het groepje zingt normaal gesproken eens per week en treedt op tijdens diensten met Kerstmis, Pasen en Pinksteren. Tijdens de wekelijkse bijeenkomsten wordt vooraf koffie of thee gedronken. Doordat wegens ouderdom enkele leden meer moeite hebben om mee te zingen, is besloten

De mensen zitten altijd met veel plezier op je te wachten

om voor optredens tijdens de zangmiddagen het groepje aan te vullen met koorleden uit Asperen. 'Uiteindelijk maakt dat weinig uit, het gaat erom dat zingen heel belangrijk is.' Het koor zingt altijd tweestemmig omdat sommige mensen op hun leeftijd niet hoog meer kunnen zingen. Tweestemmig zingen vergt wel weer meer oefening. 'Het is leuk om langer met liederen bezig te zijn, want voor de tweede stem moet ook echt worden gestudeerd.' Er worden meestal bekende liederen gezongen maar er komen ook regelmatig nieuwe bij die geoefend moeten worden.

Heel leuk contact

'Het contact met de mensen is heel positief. Ze zitten altijd met veel plezier op me te wachten, wat heel fijn is.' Na afloop van de laatste bijeenkomst voor de zomer worden Henk en Rijna door het koor altijd uitgenodigd voor een broodmaaltijd. Een keer was Henk een beetje verkouden en kwam hij kuchend binnen, sinds die tijd legt een mevrouw altijd twee hoestdropjes klaar op de piano. 'Dat geeft aan dat ons muziekuurtje zeer gewaardeerd wordt.'

Een goed programma

Rijna heeft onder meer geruime tijd in de kraamzorg gewerkt en later was babyspullen verkopen haar lust en haar leven. Drie jaar geleden vond Henk dat er voor de optredens tijdens feestdagen een beter

Zo ligt het accent elk jaar weer op iets anders

programma – een soort liturgie met liederen, gedichten en schrift-lezingen – moest komen. Hij heeft toen aan Rijna gevraagd of ze hierbij wou helpen. Het sprak Rijna meteen aan om op deze manier een bijdrage te leveren en mensen een mooie middag te bezorgen. Ze vindt het belangrijk dat mensen iets van het evangelie meekrijgen. Het programma zoekt ze thuis bij elkaar. Als ze de liederen uitzoekt, overlegt ze met Henk of iedereen ze ook kan zingen. Ze stemt alles ook op elkaar af. Dit jaar wordt Kerstmis bijvoorbeeld heel vroeg gevierd waardoor de inhoud meer gericht is op Advent. En zo legt ze het accent elk jaar weer op iets anders. Naast haar voorbereidingen aan de zangmiddagen werkt Rijna er ook zelf aan mee. En voor de komende kerstuitvoering heeft Rijna prachtig kaarsen versierd om aan de koorleden mee te kunnen geven.

Mensen in de buurt

Rijna is ook druk met het helpen van ouderen in de buurt. Af en toe koopt ze bijvoorbeeld voor een mevrouw die rugklachten heeft en ze probeert met haar bezoeken de eenzaamheid van de mensen te doorbreken. 'De mensen worden er ontzettend blij van.' Helaas kan ze niet zo vaak bij de mensen langs

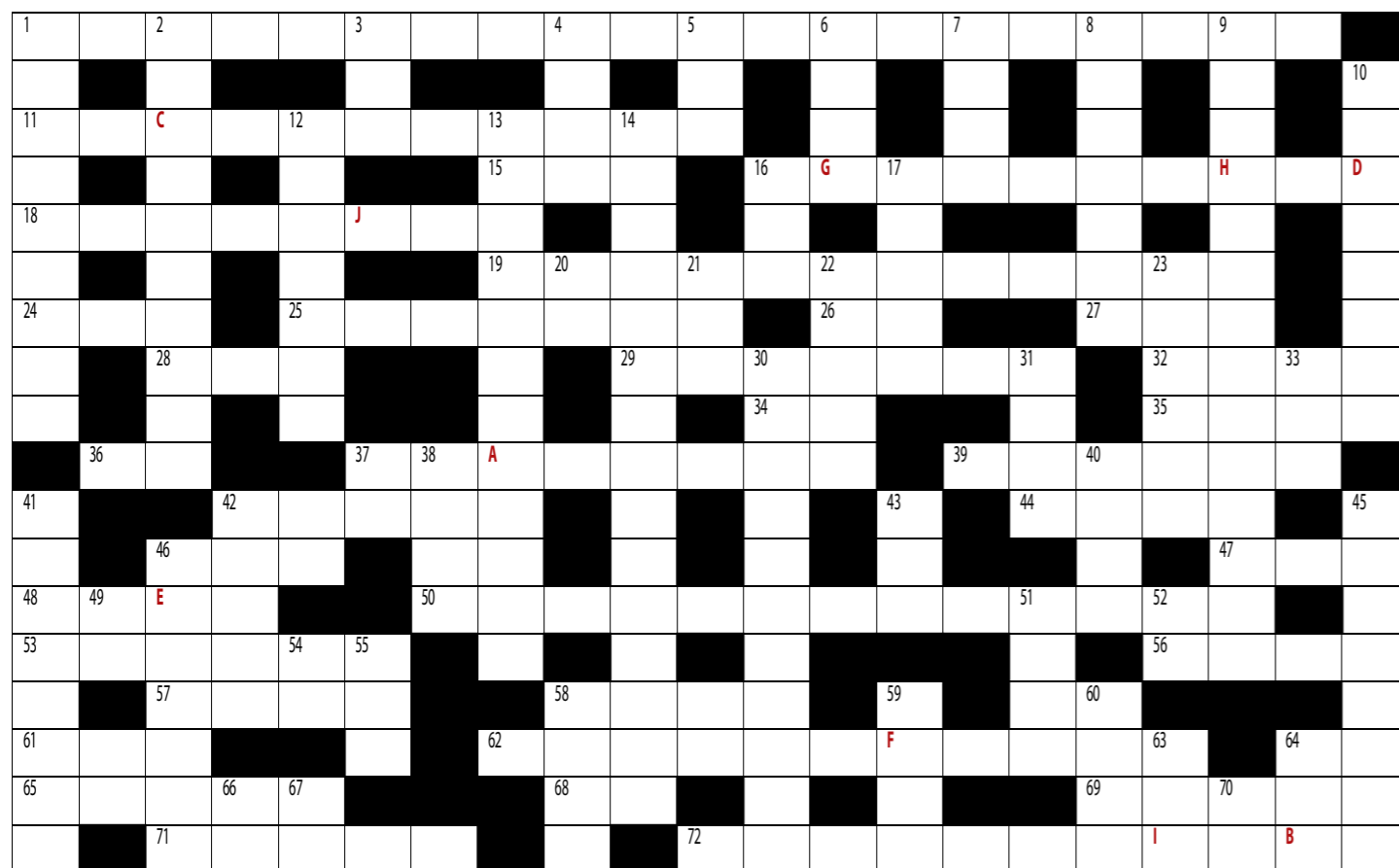
Soms ziet ze mensen tranen in hun ogen krijgen

als ze graag zou willen, want ook mensen in Huis ter Leede vinden het fijn als er met hen een praatje wordt gemaakt. Ze hoopt dat anderen later ook zo voor Henk en haar zullen zorgen.

Het bijzondere van zingen

Rijna is ervan onder de indruk wat het zingen met de mensen doet. Soms ziet ze mensen tranen in hun ogen krijgen. 'Er is zelfs een mevrouw door het zingen gaan geloven, heel mooi om dat mee te maken. Uiteindelijk is het God zelf die de mensen daarin meeneemt.'

Zingende mensen worden niet oud, zingen houdt ze jong

Horizontaal:

1. beroep; 11. andere optie; 15. Europese Monetaire Unie (afk.); 16. vrijwel iedere Duitse stad heeft er een gedurende advent; 18. zeer bekend van reputatie; 19. Braziliaanse stad; 24. hoofd van een abdij; 25. poging (eng.); 26. meisjesnaam; 27. alcoholische drank met jeneverbes; 28. Energy research Centre of the Netherlands (afk.); 29. brief; 32. hoeveelheid van iets abstracts; 34. nee (eng.); 35. rode wangen; 36. management team (afk.); 37. gewoonte afleren; 39. gestemdheid; 42. mooi (it.); 44. bevel; 46. durf; 47. zoals; 48. deel van de voet; 50. magazine met overzicht tv-uitzendingen; 53. periode voor kerst; 56. achterkant (eng.); 57. ijshut; 58. tussen de middag (fr.); 61. kloosterlinge; 62. goedheiligman; 65. gelijk; 68. secretaris generaal (afk.); 69. voertuig; 71. huzarenstukje; 72. volhoudend.

Verticaal:

1. denkbeeldig; 2. in z'n geheel; 3. rivier in midden-Europa; 4. groot; 5. telwoord; 6. gebied; 7. bloem; 8. plechtig; 9. eerste fase in een mensenleven; 10. voelspriet; 12. Europees en Aziatisch land; 13. auto voor onverharde wegen; 14. het overbrengen van Europese normen en waarden; 16. herkauwer; 17. groot; 19. in memoriam (afk.); 21. desktop publishing (afk.); 22. jongensnaam; 23. jungle; 30. ondoelmatig; 31. zonder inhoud; 33. prijs; 38. woning in hoogbouw; 40. vegetarisch (populair); 41. evangelist; 42. omsingeling; 43. boekenclub; 45. garantie; 46. Franse filosoof van joodse komaf; 49. identiteit (afk.); 51. feest; 52. gepromoveerd (afk.); 54. Nederland (afk.); 55. naar; 58. dikke nevel; 59. opgeheven levensbeschouwelijke omroep; 60. moeder; 63. noodsignaal; 64. Leidse onderwijsinstelling (afk.); 66. Oostenrijk (afk. op internet); 67. koekjesmerk; 70. circuit in Assen.

Stuur uw antwoord **voor 15 maart 2017** naar: redactie Contactblad, Lange Voorhout 48, 2514 EG Den Haag of naar: kersting@johanniter.nl. Vergeet niet uw naam en adres te vermelden. Onder de juiste inzendingen verloten we een prachtig gebonden boek over de Johanniter Orde. De winnaar van de puzzel van vorige keer is Noor Burgers uit Drachten. De oplossing was: STRANDTENT

december 2016

27 t/m 30 dec kantoor gesloten

mei 2017

13 t/m 19 mei vakantie week in Mechelen
20 t/m 26 mei vakantie week in Mechelen

augustus 2017

19 t/m 25 aug vakantie week in Lemele

september 2017

9 t/m 15 sep vakantie week in Lunteren

november 2017

11 t/m 17 nov vakantie week in Wezep

SPELUITREIKINGEN

oktober 2016 – december 2016

- 10 oktober** DrieGasthuizenGroep, locatie Heijendaal (Arnhem), 10 Johanniterspelden
- 13 oktober** DSV VerzorgdLeven, locatie Vlietstede (Rijnsburg), 8 Johanniterspelden
- 19 oktober** DrieGasthuizenGroep, locaties Klingelport en Huis en Haard (Arnhem), 2 Johanniterspelden
- 3 november** Sint Jansdal Ziekenhuis (Harderwijk), 16 Johanniterspelden
- 7 december** Huis ter Leede (Leerdam), 20 Johanniterspelden
- 15 december** Johanniter Opvang (Ede), 20 Johanniterspelden
- 16 december** Bavo Europoort (Rotterdam), 20 Johanniterspelden

Opa Cees vertelt

Wereldproblemen zijn moeilijk aan kinderen uit te leggen, vaak omdat je zelf de antwoorden niet hebt en niet begrijpt waarom wantoestanden kunnen voortduren. Kinderen zijn leergierig, ze blijven vragen en doorvragen over voor hen aansprekende onderwerpen uit hun belevingswereld. Voorbeelden daarvan zijn o.a. kinderarbeid, weeshuizen, vluchtelingen, kwesties die hen aangereikt worden via (jeugd)journaal, radio en krant.

Opa Cees probeert zijn kleinkinderen op een luchtige manier over die zware thema's te vertellen. Hij schreef over kinderarbeid voor hen het boekje *Mika Steen in Indistan*. Mika Steen, zijn kleinzoon, droomt daarin dat hij een Indiase jongen helpt om zijn moeder en zusje te bevrijden uit een naaiatelier. *Dante de drummer* gaat over weeshuizen in Zuid Amerika. Het volgende boekje heeft al wel een naam, *Myron de voetballer*, maar is nog niet klaar. Daarin stelt opa Cees de vluchtelingenproblematiek aan de orde.

De boekjes zijn geschreven voor zijn kleinkinderen, maar verkrijgbaar voor iedereen via www.cpuitgeverij.jimdo.com. Opa Cees leest zelf een stukje voor in het filmpje www.tinyurl.com/asn-opacees.

bron: *ideaal/ASN Bank*

Nieuw: filmpje vakantie weeken staat online. Kijk op www.johanniter.nl

Spelduitreiking 3 november Sint Jansdal Ziekenhuis

RIA STARKE werkt sinds anderhalf jaar als gastvrouw op de Polikliniek in Dronten. Ze is vaste invaller.

Ik kwam op de poli om bloed te prikken en zag daar een poster hangen van Johanniter Nederland. Mijn belangstelling was gewekt. Op mijn vraag wat dat dan inhield kreeg ik een globale uitleg, daarna werd ik nog een keer uitgenodigd voor een meer gedetailleerd gesprek. Vervolgens ben ik gestart als gastvrouw. Ik wilde af en toe iets doen maar me niet verbinden aan iets langdurigs. Van oorsprong kom ik uit de sociale dienstverlening. Vaak kom ik in aanraking met mensen die ergens mee zitten en met me willen praten. Op de poli zijn de contacten vluchtig. In principe pakt het werk uit zoals ik had gedacht. Wel moest ik in het begin mijn eigen stijl ontdekken. Ik kwam er al snel achter dat ik liever alleen werk. Dat was verder geen enkel probleem. Voor mij staan de mensen die naar de poli komen centraal. Ik begroet iedereen die binnenkomt en wens ze 'wel thuis' als ze vertrekken. Ik merk wel eens dat veel mensen daar een beetje onwennig op reageren, dit niet gewend zijn. Maar laten we wel zijn, niemand komt voor de gezelligheid naar het ziekenhuis. Het is belangrijk dat mensen zich welkom en gezien voelen. Wanneer het rustig op de poli is, ga ik wel eens aan het hoofd van de tafel zitten en zo ontstaat er vaak een spontaan gesprek. Luisteren is erg belangrijk, met name die 'echte' aandacht. Ik kijk mensen aan, maar stel in principe geen vragen en geef geen adviezen. Ze voelen waarschijnlijk dat ik voor hen open voor sta. Soms haal ik een bekertje water voor iemand die erg aangeslagen is. Het gaat erom dat je er bent, dat mensen hun verhaal kunnen doen. Ze zeggen vaak: 'Het was fijn even te praten'. Het gaat in feite om heel kleine, simpele dingen. Even oor en oog hebben voor een ander, dat is voor mij het doel van vrijwilligerswerk. Tegen mensen in het algemeen zou ik willen zeggen: kijk om je heen. Er zijn zoveel mensen die wat steun of aandacht nodig hebben. Ren daar niet aan voorbij, maar stel je voor hen open. Vaak hoeft je verder weinig meer te doen. Als jij tijd en ruimte biedt, komt het verhaal vaak vanzelf. Probeer dan niet meteen een mening of een oordeel te geven. Luister gewoon naar wat iemand te vertellen heeft, dat is vaak al voldoende. Of er gewoon zijn met bijvoorbeeld een kopje koffie of thee of een bekertje limonade. ↻

